

L a t w e e f c h u A w i s e s .

Nr. 48. Zettortdeenâ 26tâ November 1836.

W e b j i f c h .

So wairak redsam, zif dauds wehjsch eefsch gaisa un gaisa-mainischanas, eefsch femmes auglibas un zilweku un lohpu wefelibas padarriht paspeh, jo wairak arri mums peenahkas, us scho Deewa darbu luhfoht un winnu labbaki pasiht mahzitees. Zif labbi tas wehjsch, kas palehni puhsdams auglibu un swehtibu pahrlaukeem un mescheem isplahtha un wissu dsihwu dabbu atspir-dsina, kâ arri auka un weesulis, kas ar wehtru un warru plohsidamees ehkas sagahsch un obsolus no saknehm iskrauj, irraid Deewa darbs, irr weh gudreem un labbeem dabbas-liffumeem tif pat wajadsigas leetas, kâ faules siltums un leetus. Deews irraid kas wehju raddijs (Almos 4, 13.), kas to sawas wisspspehzigas rohkâs faturr (Sakk. wahrd. 30, 4.), kas to no sawahm apstehptahm weetahm iswedd (Dahw. dseesm. 135, 7.) Ugguns un krussa, sneegs un twaifi, wehjsch un auka padarra winna wahrdu (Dahw. dseesm. 148, 8.), jeb ikkâtra no Deewa raddita leeta darra weh Deewa gribbeschanas to kas winnai darriht nahkas, un kas pee dabbas un pafaules nsturrefchanas wajadsigas un der-rigs. Jo ta Kunga darbi irr wiffi labbi un ikkursch sawadâ wajadsihâ, sawâ laikâ leeti derr (Sibr. 39, 33.) — Bet kas irraid wehjsch? kâ un kur winsch zellahs? kur winsch aiseet jeb kur apstahjahs? Kur irr tas gudrais dabbas mahzitaïs, kas us schahm jautaschanahm skaidri warretu atbildeht! kas warr wiffus Deewa darbus ismanniht un skaidri saprast? muhsu sapraschana nespeh-ziga un wahja, bet Deewa darbi ar besgalligu neismannijamu gudribu un spehku dar-riti; tapeh arri Jesus patz (Jahn. 3, 8.)

fakka: tas wehjsch puhsch kur gribbedams, un tu gan dsirbi winna puhshanu, bet tu ne sinni, no kurrenes winsch nahk un kurp winsch eet. Tomehr — irr jauka un labba leeta, Deewa darbus apdohmaht un winnu gohdi-naht, lai patihk talabb scheitan kahdu mag-gumu no wehja runnaht, un winnu zif speh-dami pasiht mahzitees. Geksch gaisa diweja-das kustinaschanas noteek, prohti ta drebbe-dama un ta lihdseni eedama kusteschana. Kad gaisz drebbedams kustahs, kad tâ kâ juhkas wilni kahpdams un krisdams eet, tad noteek gaisâ skanna, sprahgschana un trohksnis, ko mehâ dsirdeht warram; bet kad gaisz no wee-nas weetas us ohtru tohp aisdsihts, tad winsch lihdseni welkâs, kâ uppes uhdens bes wil-neem, to mehâ ne redsam neds dsirdam, un tas irraid wehjsch. Stipru wehju brihscham gan warr dsirdeht, bet tas zaur tam nahk, kad gaisz kur atfittahs, berschahs, gruhshahs jeb zaur schaurahm weetahm swilpodams spee-schahs. Wehjsch tapeh zits nekâs newaid, kâ no weenas weetas us ohtru pagruhts gaisz, kas lihdseni un weenadi welkâs, bes dreb-beschanas, bes wilneem, ne kahpdams ne krisdams. Bet kas winnu speesch, kas gruhsch, kas dsenn? kapeh ne warr gaisz weenâ weeta palikt? kapeh schurp turp wel-kahs? Tas gaisz, kas apfahrt muhsu sem-mes lohdes irraid, irr gruhts (swarrigs) tek-kohts un lehti kustinajams, winnu warr dal-liht, fasppeest, plahnu jeb beesu darriht. Gai-sam wehl ihpaschi tahds spehks irraid, ko spendelu-spehku fauz; to wajag skaidri sa-prast un es juns to zif spehdams gribbu sa-prohtamu darriht. Kad spendeli kahdu sa-speesch, tad winna pretti speesch, un tif drih-kâ atlaisch, winna tuhdat atkal isplefshahs.

Daschas leetas warr lohziht un winnas paleek lihkas; bet zittas pretti speesch, un kad atlaisch, atkal ispleeschahs. Swinna gabbaliuu warr lohziht kà gribbedams, winsch pretti ne speesch bet lihks paleek; bet tehrauda sohbins kad jo lihki leekahs lohzihtes, winsch pretti speesch, un kad atlaisch, tad atkal lihdsens paleek kahds bijis. Pahr wiffahm mums pasihstamahm leetahm, tehraudam un sudrabam tahds spendelu-spehks irraid, tapehz arri no tehrauda spendeles, sohbinu un zittas tahdas leetas tohp taiffitas, kurrahm wajjaga faleektees, pretti speest un atkal atleektees jeb isplestees; dselsei arri tahds spehks irraid, bet ne tif dauds, warram un ahwai wehl maggak, sel-tam un swinnam ne tif. Scho spehku, kas wiffahm dabbas leetahm dauds jeb mas peemiht, wajjag skaidri pasiht un saprast, kad mehs dabbas notiffkumus prahitigi apdohmaht un teefahit gribbam. Pee tehrauda spendelehm eefsch atflehgahm un pulksteneem, tas skaidri redsams irraid, un arri warr manniht, kad atflehgu usflehds jeb pulksteni uswelk, kà ta spendele pretti speesch; tapehz arri tahds spehks tohp spendelu-spehks nosaufts, un mehs no wiffahm zittahm leetahm, kas leekahs saspeestees bet pretti speesch un tuhdat atkal atleezahs, fakkam winnahm irraid spendelu-spehks; kà juhs to pee lohka skaidri war-rat redseht, ka winnu ar warru jasawelk, jo winsch pretti speesch, un kad atlaisch, tad ah-tri atkal atleezahs. Kad nu mehs fakkam, ka gaisam un wehjam tahds spendelu-spehks irraid, tad tas irr tif dauds fazzihst: wehju un gaisu warr saspeest, kà gribbedams un zif spehdams, bet winsch speesch pretti, un kad atlaisch, tad peepeschi un ar leelu warru atkal ispleeschahs. Kas wehja-biffi irr redsejis, tam tas buhs sinams, ka ar tahdu tapat warr schaut, kà ar biffi kas ar pulweru irr lahdehta; jebschu eefsch wehja-biffehm tiffkai gaisz zeeti jo zeeti tohp saspeests, un kad palaisz tohp, tad ar leelu warru un spehku ah-tri ispleeschahs un schauj tapat kà zitta biffe. Wiff tas irr redsams un sinams, un arri

behni to proht, kad ar stohbrineem schauj un abbus gallus ar spundinu zeeti aistaifa, kad tad to weenu spundinu us preekschu dsenn, tad tas gaisz, kas eefschà tohp saspeests, to ohtru spundinu ar warru issperr, ka brihscham tahli gan isprahgst. Bet kas tad gaisu un wehju leelà debbesz klajumà tà warr speest un spaidiht? To darra siltums un aukstums. Siltums wiffas leetas issteepj, aukstums wiffas leetas sawelk lohpa. Kad kahdà teewà glahsu stohbrinà uhdeni eeleij, un to stohbrinu fildà uhdeni eebahsch, tad redsehs kà tas uh-dens stohbrinà papreeksch kriht, tad atkal tuh-dal zeltahs. Kà tas nahk? tas tapehz noteek, tas siltums to glahses stohbrinu ispleesch jeb leelaku padarra, tapehz uhdens kriht; bet kad jau uhdens pats filds tohp, tad pats arri is-pleeschahs un atkal kahpj. Kad waffaras laifà gredsenu us pirkstu usbahsch kas gan weegli useet, tad ne warrehs winnu nomaukt kad rohka karsta tappusi; bet kad atkal rohku aukstà uhdeni eebahsch, tad tas gredsens gan weegli noees. To paschu warrehs ar dselses gab-balinu ismehginaht, kas appalsch irraid kà pirksts un itt lihdsigi us kahdu gredsenu derr; kad scho dselses gabbalinu karstu pataifihz, tad ne warrehs winnu eefsch ta gredsena eebahst, bet kad atkal atdsiffis un auksts irraid, tad weegli warrehs usmaukt. — Wiff tas skaidri rahda, ka siltums wiffas leetas is-pleesch jeb leelakas taifa, un aukstums atkal fa-rauj jeb masakas padarra. Tas noteek arri pee gaisa. Remm kahdu mihtstu, flapju loh-pu-puhli, isspeedi wiffu gaisu skaidri ahra un pahrseni to gallu zeeti; turri tad scho puhli us siltahm ohglehm, tad redseft kà tas gaisa magguminsch kas tur wehl eefschà irraid, ispleeschahs, tas puhlis ustuhks un ja ilgi turreft, tad pahrsprahgs; bet kad tif ilgi ne turrehs un atkal aukstumà noliffi, tad winsch atkal fahrittihz kahds papreeksch bija. Kad istaba labbi filda, un kambaris auksts irraid, un durwis atwehrtas tohp, tad warrehs manniht, kà tas siltums kambari welkshs; kad kahds tahdà istabà tabbaku finehke, un tee duh-

mi istabâ libdinajahs, tad to fšaidri warrehs redseht, kâ tee duhmi kambari welkâhs, kâ padebbeschi; bet kad to gribb redseht, tad ne waijag istabâ staigah, kâ gaisš ne tohp fajaukts jeb kustinahs, bet pats no sewis rahmi un weegli welkâhs. Gudram zilwekam buhs us wisseem notikkumeem, lai gan masi jeb neezigi rahdahs, štattih, un tohs pahrdohmah, kad winsch leelus dabba notikkumus prahtigi apdohmah, un teesah, gribb; jo dabbas likkumi irr weenadi un allasch tee paschi, jeb to dabba maggumâ darra, to winna arridsan leelumâ darra. No wisseem scheem notikkumeem warr fšaidri redseht, kâ siltums gaisu isplesch, jeb kâ gaisš, kas siltu tohp, us wissahm pusschm ispleschahs un issteepjahs. No ta warrehs lehti spreest, kâ wehisch rohnahs, jeb kur winsch welkâhs. Kad gaisš kahdâ debbes mallâ siltaks tohp, un tas zaur faules siltumu jeb zaur teem twaisch, kas no semmes augschup kahpj lehti warr notikt, tad gaisš ispleschahs un tur aiswelkâhs kur dsestraks irraid, winsch issteepdamees wissus twaisus jeb padebbeschus lihds welk, ittin tapat, kâ tee duhmi no siltas istabas eesch aufsta kambara lihds ar to siltu gaisu welkâhs. Za irr sinnama un redsama leeta, kâ no semmes, kad no faules pasilbita tohp, dauds twaiki zellahs, schee silti twaiki augschup eet, tapehz kâ tas gaisš turwu pee semmes siltaks irraid ne kâ augschâ; bet schee silti twaiki kahpdami to gaisu silda, tapehz kâ tee kahpdami sawâ starpâ berschahs, jeb arri tapehz, kâ winni paschi jau siltaki ne kâ tas gaisš wirsü; kad nu tas gaisš zaur scheem twaisch siltu tohp, tad winsch tur aiswelkâhs kur dsestraks irraid, un tee twaiki eet winnam lihds; tapehz pawassarâ sipraki wehji pubsch, jo semme tad slapja un wairak twaiki no semmes zellahs, bet wassarâ semme irr iskaltusi un dauds twaika ne dohd. Ruddeni tahs no kohseem nokrittuschas lapas un sahes semme pubst, un wissas leetas kas pubst, eefahrsahs un siltus twaisus dohd, tapehz arridsan ruddeni snaggi wehji pubsch;

bet seemâ, kad semme zeeta fasallust, tad twaiki ne warr zeltees neds wehji dauds buhs. Zif dauds mehš no wehja sinnam un fšaidri fazzih, warram: wehisch irraid lihdsena gaisa wilkschana; winsch rohnahs, kad gaisš no siltuma tohp isstepts jeb kad tas spendelu spehks kas winnam peemih, zaur siltumu tohp wairohts; winsch steepjahs un welkâhs tur, kur gaisš dsestraks irraid, un kad weenads irr, kad nekur siltaks neds aufstaks wairs newaid, tad rahms paleef jeb nostahjahs; jebchu mehš ne warram ihsti fazzih, kâ gaisš jebkad ittin kluffu stahw, jo winsch wehl wairak tekohs ne kâ uhdens un weenumehr kustahs, un tas arri gudrs un labs Deewa likkums; jo ittin kâ uhdens kas ilgi kluffu stahw, nejauks un smirdohs paleef, tapat arri gaisš kad kluffu stahwetu, nejauks, twaiku pilns, smirdohs, neweffeligs un nahwigs taptu, un lohpeem un zilwekem buhtu jamirft. Zif gudri un schelligi Deews muhs wissas leetas apgahdajis, kâ schi pee dšihwibas un dwaschu wilkschanas lohti waijadfiga leeta, zaur sawu eeschfigu spehku to pats Deews winnai dewis, weenumehr kustahs, speeschahs un welkâhs, un zaur to jauka, tihra, fšaidra un wesseliga paleef.

Teefas flubdinahanaš.

No Leelas Berkenes pagasta teefas teef wissi tee, kam kahdas taisnas prassischanas pee ta lihdschinniga saimneeka Schuklu Samuel Dumberomsky buhtu, pahr turra mantu konkurse spreesta, usazinati, pee saudeschanas sawas teefas lihds 31mu Dezember s. g. pee schihs teefas peeteiktees. Leela Berkenē, 31mâ Oktober 1836. 2
(L. S.) ††† S. Weinberg, pagasta wezzakais.
(Nr. 63.) J. Bluhmann, pagasta teefas sšihweris.

Wissi tee, kam kahdas taisnas parradu prassischanas pee ta Schmes muischas saimneeka Kihsu Janna buhtu, pahr turra mantu konkurse spreesta, tohp usazinati, lihds 19tu Dezember 1836 ar sawahm prassischanam pee schihs pagasta teefas peeteiktees, jo wehlat neweens wairs ne taps klausihš. Schloffenbeckes pagasta teefa, tai 7tâ November 1836. 2
(Nr. 164.) ††† Janne Lahze, pagasta wezzakais.
G. E. Blindreich, pagasta teefas sšihweris.

Wissi tee, kam kahdas taisnas parradu prassichanas pee ta Ugahles samneeka Restenu Gaila buhtu, pahre kurna mantu inventariuma, truhkuma un zittu parradu dehl konfurse spreessta, tohp usaizinati, lihds 19tu Dezember f. g. pee saudeichanas sawas teefas pee Ugahles pagasta teefas peeteiktees un sagaidiht ko teefa spreedihš.

Ugahles pagasta teefa, 7tâ November 1836. 2
(L. S.) +++ Mattihšs Runkaln, pagasta wezzakais.
(Dr. 71.) Freyberg, pagasta teefas sribweris.

Zittas fluddinašchanaš.

Pee Jaunpils pagasta teefas warr mohdereschanas prett peenahkamu drohschibu us arrenti dabhuht.

Krohna Reschamuischas mohdereschana warr no Jahneem 1837 us arrenti dabhuht.

Krohna Reschamuischa, 1mâ Nowbr. 1836. I
Rittmeister Baron von Casz,
Kulpes un Reschamuischas waldbitais.

Pee Jaunas Masbuttu Gedberta samneeka peeklihdurshi 1 sirgš 3 gaddus wezs, behru spalwu un weena fehwe 8 gaddus mezza, paušu spalwu, masa sichte

peerē. Klahstaku sinnu dabbohn pee Jaunas Mattohes muischas waldischanas. Ja neweens ne peeteiktees, schre sirgi taps pee Reschamuischas pagasta teefas uhtrupē pahrdohiti.

Dohbeles sudmalla irr no nahkofscheem Jahneem us arrenti dabbuajama. Kam patiftu scho sudmallu us arrenti nemit, lai 12tâ un 15tâ Dezember f. g. pee Dohbeles pagasta teefas peeteizahš.

Dohbele, 19tâ November 1836. 3
Muischas waldischana.

No Krohna Digganawes pagasta teefas teef zaur scho sinnamu darrihts, ka diwi Kreewi kas ne liffahš gohdigi zilweki buht sakerti, ismuffuschi un diwus bruhnus sirgus ar kalteem semneeku ratteem un brauzameem rihcheem schein atstahjuschi. Kam schee sirgi peederretu, teef usaizinati, wiffwehlat lihds 22tru Dezember f. g. schein peeteiktees, zittadi schee sirgi un schihš teefas uhtrupē taps pahrdohiti.

Zaur scho arri teef sinnamu darrihts, ka 14tâ un 15tâ Dezember f. g. Digganawes muischa sirgi un zitti lohpi un arrajama = rihki uhtrupē taps pahrdohiti. 2

Naudas, labbibas un prezzu turgus us plazzi. Rihgâ tanni 16tâ November 1836.

		Sudraba				Sudraba	
		nauda.				nauda.	
		Rb.	Kp.	Rb.	Kp.	Rb.	Kp.
3	rublš 58½ kap. papihru naudaš geldeja	I	—	I	—	—	80
5	— papihru naudaš	I	38	I	—	2	—
I	jaunš dahldeis	I	32	I	—	I	80
I	puhrs rudšu tappe maksahš ar	I	25	I	—	—	65
I	— kweeschu	I	90	I	—	—	65
I	— meeschu	I	10	I	—	2	—
I	— meeschu - putrainju	I	50	I	—	6	75
I	— ausu	—	75	I	—	7	—
I	— kweeschu - miltu	2	20	I	—	6	—
I	— bihdeletu rudšu - miltu	I	60	I	—	5	—
I	— rupju rudšu - miltu	I	15	I	—	4	50
I	— sirnu	I	50	I	—	4	—
I	— limu - sehklas	3	—	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un warra nauda stahw ar papihres naudu weena maksā.			
I	— kannepu - sehklas	I	50				
I	— kimmenu	5	—				

B r i h w d r i k f e h t.

No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes: Hofraht von Braunshweig, grahm. pahrluhkotas.